

ชื่อเรื่องการค้าค้นคว้าแบบอิสระ แนวทางการประยุกต์ใช้การบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม
สำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงใหม่และ
จังหวัดลำพูน

ชื่อผู้เขียน นายพจน์ วีระศุทธากร
บัญชีมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้าค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศรี เที้ยศิริเพชร	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวรรณา เลาะห์วิสุทธิ	กรรมการ
อาจารย์ธานี ศิริสกุล	กรรมการ

บทคัดย่อ

การค้าค้นคว้าแบบอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและหลักการบัญชีที่เกี่ยวกับการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม ประโยชน์และความสำคัญของการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังเป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ สำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูนด้วย

การศึกษาถึงแนวคิดและหลักการบัญชีที่เกี่ยวกับการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมนั้น ใช้วิธีการศึกษาหนังสือ เอกสารและบทความทางวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบถึงหลักการในการจำแนกรายการ การรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายและหนี้สิน การเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม โดยเสนอแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมไว้ 5 ประเด็น คือ การรับรู้ต้นทุนสิ่งแวดล้อม การรับรู้หนี้สินด้านสิ่งแวดล้อม การบันทึกบัญชีค่าชดเชย การวัดมูลค่าหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องทำเมื่อพบว่ามีการระดมทุนในอนาคตที่จะเกิดต้นทุนสิ่งแวดล้อมขึ้น และการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ยังเสนอแนวทางในการนำไปปฏิบัติจริง โดยแบ่งเป็นขั้นตอนในการประยุกต์ใช้เป็นแปดขั้นตอนเพื่อง่ายต่อการเริ่มปฏิบัติ และยังชี้ให้เห็นประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจัดทำบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมอีกหลายประการทั้งต่อกิจการเองและต่อบุคคลภายนอก

ส่วนการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัตินั้น ใช้วิธีการออกแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและนักบัญชีของธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน จำนวน 16 กิจการ รวมจำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 32 ชุด

ผลจากการศึกษาทำให้ทราบว่า นักบริหารและนักบัญชีของธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูนส่วนมากยังมีความรู้เกี่ยวกับการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมน้อยมาก แต่ทั้งสองฝ่ายรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นและทราบว่าธุรกิจอุตสาหกรรมเป็นสาเหตุ

หนึ่งในการทำลายสภาพแวดล้อม โดยสร้างมลภาวะทางน้ำมากที่สุด รองลงมาคือปัญหาขยะ ทั้งนี้เป็นเพราะปัญหาทั้งสองประการเป็นปัญหาที่มองเห็นได้ด้วยตา

ในด้านความสำคัญของการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม ทั้งผู้บริหารและนักบัญชีส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าที่กิจการของตนควรมีการจัดทำการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยวิธีการเผยแพร่แนวคิดเรื่องการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมต่อสาธารณชนให้ได้ผลนั้นควรทำโดยหน่วยงานของรัฐ และประโยชน์จากการใช้การบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมที่มีต่อกิจการนั้น ผู้บริหารและนักบัญชีเห็นว่าจะนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุงกระบวนการผลิตและการดำเนินงาน ส่วนประโยชน์ที่มีต่อบุคคลภายนอกนั้น จะทำให้สังคมรอบข้างจะได้รับประโยชน์ในด้านความมั่นใจว่าสภาพแวดล้อมของโรงงานโดยรอบจะไม่มีมลภาวะเกิดขึ้น

ด้านความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้การบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมนั้น ผู้บริหารและนักบัญชีครึ่งหนึ่งมีความเห็นว่าเป็นไปได้น้อยเนื่องจากเป็นเรื่องใหม่และยังไม่มีผู้ใดเห็นความสำคัญ และถ้าหากคู่แข่งไม่ได้ประยุกต์ใช้แล้วกิจการก็ไม่เต็มใจที่จะประยุกต์ใช้ด้วย

สำหรับขั้นตอนในการประยุกต์ใช้ ผู้บริหารส่วนใหญ่มองว่าการอบรมพนักงานให้เข้าใจความสำคัญและหลักการของแนวคิดการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมยากที่สุด ส่วนนักบัญชีเห็นว่าการออกแบบระบบงานเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุด โดยผู้บริหารคาดว่าจะระยะเวลาที่จะเตรียมพร้อมให้กิจการสามารถประยุกต์ใช้การบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมได้คือประมาณสี่ถึงห้าปี ในขณะที่นักบัญชีคาดว่าจะต้องใช้เวลาหนึ่งถึงสามปี

ปัจจัยในความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม คือผู้บริหารระดับสูงต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุนการจัดทำบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม และมีการผลักดันโดยหน่วยงานต่างๆของรัฐ แต่การออกกฎหมายบังคับให้จัดทำบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมแทนที่จะเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ นั้นไม่ใช่วิธีที่เหมาะสม สำหรับปัญหาที่คาดว่าจะเกิดจากการปฏิบัติจริงได้แก่ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มสำหรับการจัดทำบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม อาจไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหาร เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานปกติ เพิ่มภาระงานของพนักงานบัญชี และอาจเกิดความผิดพลาดในการประมาณมูลค่าหนี้สินที่เกิดขึ้นในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้เห็นว่าควรมีการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกันมากกว่านี้ โดยนำกรณีศึกษาที่มีการปฏิบัติจริง และได้ผลแล้วในต่างประเทศมาเสนอต่อสาธารณชนให้เห็นแนวทางปฏิบัติและประโยชน์ที่ได้จากการปฏิบัติจริง และหน่วยงานของรัฐควรมีการติดตามและประเมินผลรวมทั้งส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น นอกจากนี้ควรให้ข้อมูลกับประชาชนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอด้วย และประการสำคัญต้องไม่ลืมว่าการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมมิใช่การแก้ไขปัญหาแต่เป็นการทำให้ตระหนักถึงความสำคัญและหาวิธีการปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป เพื่อประโยชน์ขององค์กรธุรกิจเองและสังคมรอบข้างต่อไป

Independent Study Title The Guidelines of Environmental Accounting Application for Industries in Chiang Mai Province and Lamphun Province.

Author Mr.Poj Weerasuttakorn

Master of Accounting

Examining Committee

Assistant Professor Chusri Taesiriphet	Chairman
Assistant Professor Suvanna Laohawisudhi	Member
Lecturer Thanee Sirisakula	Member

Abstract

The objectives of this study, “The Guidelines of Environmental Accounting Application for Industries in Chiang Mai Province and Lamphun Province” are to investigate environmental accounting concepts and relating accounting principles, needs for environmental accounting and implementation guidelines for industries in Chiang Mai Province and Lamphun Province.

The method used to investigate environmental accounting concepts and relating accounting principles is literacy review of environmental books, documents and relating articles. That leads to acknowledgement of classification methodologies, how to recognize liabilities and expenses, presentation and disclosure. The five main points of environmental accounting in this study are: 1) recognition of environmental costs; 2) recognition of environmental liabilities; 3) recognition of recoveries; 4) measurement of environmental liabilities that could be measured when there is contingent environmental liabilities; and 5) disclosure. Furthermore, this study can propose eight practical implementation guidelines for easy to start and also what the companies and outsiders will benefit from implementation of environmental accounting.

About the study of implementation guidelines in practice, the method used is sending 32 questionnaires to the management and accountants of industries in Chiang Mai Province and Lamphun Province working in 16 companies.

The study shows that most of the management and the accountants of industries in Chiang Mai Province and Lamphun Province still have a little knowledge about environmental accounting. But both of them recognize that there is environmental crisis and that industries are a part of cause of this problem. About the environmental crisis, most of them agree that firstly their

industries play vital role in making water pollution, and secondly the garbage pollution. Because these two problems are visible.

Concerning about essentiality of environmental accounting, both the management and the accountants agree that their companies should implement the environment accounting. And the government should disseminate this concept to public. Anyway, the management and the accountants will use information from environmental accounting to improve their production and operation. For the outsiders, they will benefit from assurance that there will not be pollution nearby the companies' factories.

About the feasibility of environmental accounting implementation, half of the management and the accountants believe that there is a little chance to implement the environmental accounting, because this concept is quite new so there is not much needs for it. And those if their competitors don't implement the environmental accounting, neither do them.

About the procedures of implementation, The management believes that the toughest thing is training their employees to understand the essentiality and the principles of environmental accounting. However, the accountants believe that the toughest thing is designing accounting system. Moreover, the management estimates that the environmental accounting implementation will take about four to five years when the accountants' estimation is about one to three years.

Factors leading to success in environmental accounting implementation are that top management should believe in its essentiality and support in practical use. And that the government bodies should also promote the environmental accounting implementation. The government should not force the companies to do the environmental accounting but they should try to show them how they would benefit from implementing environmental accounting. Anyway, the problems in practice are that there would be additional cost for implementation, no cooperation from the employees and the management, additional burden in normal course of operation for both accountants and the others, and also some errors in liability estimation.

The recommendation of this study is that there should be more dissemination of environmental accounting by publication of successful case studies from foreign countries. This will help many people to see how to implement and what they will benefit from environmental accounting. The government bodies should monitor, assess and promote environmental protection together with providing information about environment consistently. The most important thing is that the environmental accounting is not solution to all environmental problems but it will bring awareness to and improve the way to solve the environmental problems. That leads to benefits for both the business and society.